

Finsam Unga Vuxna

**Riktlinje för Samordningsförbundets arbete med unga vuxna
16 – 29 år**

2021-03-19

Henrik Westerberg

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2020-09-25	1	Beslutad på styrelsemöte	Styrelsen
2021-03-19	2	Beslutad på styrelsemöte	

Innehåll

1 Inledning	4
2 Riktlinje	5
2.1 Målgrupp och kriterier för deltagande	5
2.2 Uppdrag, mål och syfte	5
2.3 Metoder och arbetssätt	6
2.4 Organisering, finansiering och myndighetssamverkan	6
2.4.1 Ägarskap	7
2.4.2 Områdesindelning/geografisk indelning	8
2.5 Styrning och ledning	8
2.6 Professioner och roller som ingår i teamen	8
2.7 Deltagarens process och delaktighet	9
2.8 Uppföljning och utvärdering	9
2.9 Mänskliga rättigheter	9
2.9.1 Jämställdhetsperspektiv	10
2.9.2 Tillgänglighet	10
3 Genomförande	11

1 Inledning

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutade den 25 september 2020 om en ny riktlinje för målgruppen Unga Vuxna.

Enligt beslutad riktlinje skulle Arbetsförmedlingen finansiera totalt 200 % handläggartjänst fördelat på fyra team (Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst).

Då Arbetsförmedlingen inte hade möjlighet att bemanna teamen enligt beslutad riktlinje har styrelsen beslutat att revidera denna.

Istället för att bemanna förbundets team med handläggare kommer Arbetsförmedlingen att tillhandahålla kontaktpersoner/ingångar till myndighetens tre sökandekontor i Göteborg; Centrum, Hisingen och Nordost.

2 Riktlinje

Målgruppen är unga vuxna med psykisk ohälsa som behöver extra stöd för att nå eller närma sig arbete eller studier.

Här nedan följer Finsam Göteborgs riktlinje för arbetet i samverkan kring målgruppen.

Riktlinjen avser de insatser som till största del är finansierade av Samordningsförbundet. Columbus, som är implementerad verksamhet, omfattas inte av riktlinjen.

2.1 Målgrupp och kriterier för deltagande

Finsam Göteborgs arbete med målgruppen unga vuxna avser göteborgare i åldrarna 16–29 år.

Unga Vuxna är en heterogen grupp, med skillnader i förutsättningar hos individer. Att målgruppen är så pass heterogen gör det svårt för remitterande myndigheter att i sin handläggning/bedömning avgöra vem som faktiskt har potential att utveckla arbetsförmåga och därför behöver och kan tillgodogöra sig stöd via samordningsförbundet. Utgångspunkten är därför ett brett intag, som tar avstamp i följande formulering:

- Målgruppen ska ha behov av *samordnad* arbetslivsinriktad rehabilitering, dvs. stöd från minst två parter. Deltagarna ska uttrycka att de *vill* ha stöd med aktiviteter för att kunna nå eller närma sig arbete eller studier.

Verksamheten vänder sig till arbetslösa unga vuxna med psykisk ohälsa. När det gäller begreppet psykisk ohälsa används Socialstyrelsens definition: "ett sammanhängande begrepp för både mindre allvarliga psykiska problem som oro och nedstämdhet, och mer allvarligare symptom som uppfyller kriterier för psykiatrisk diagnos".¹ Även individer med neuropsykiatriska diagnoser och liknande tillstånd ingår i målgruppen.

Övriga kriterier:

- Det är inte typ av offentlig försörjning utan individens behov som avgör om det är aktuellt med finsam unga vuxna.
- Den unge vuxna ska inte ha ett aktivt beroende som främsta hinder för aktiviteter som leder till arbete och studier.
- De individer som bedöms ha förutsättningar att nå eller närma sig arbetsmarknaden och som tillhör LSS ingår i målgruppen (personkrets 1)
- Remisser tas emot från de i förbundet ingående parterna. Den unga vuxna ska också själv kunna lämna in en remiss.
- En deltagare kan ta del av insats i upp till ett år. Detta ska ses som ett riktmärke där möjlighet till individuella avsteg finns.

2.2 Uppdrag, mål och syfte

Samordningsförbundets arbete med målgruppen unga vuxna syftar till att individer i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering ska ges förutsättningar att få sin rätt till arbete och bästa möjliga utbildning uppfylld.

¹ Socialstyrelsen: Att öka förutsättningar för egen försörjning. Unga vuxna i verksamheten ekonomiskt bistånd. Juni 2017

Det övergripande målet för deltagarna är att de ska nå eller närma sig arbete eller studier. Övriga delmål eller bieffekter är till exempel förbättrad livskvalitet, delaktighet i samhället, stärkt självkänsla.

2.3 Metoder och arbetsätt

Finsam unga vuxna erbjuder målgruppen ett individuellt anpassat nära stöd, i syfte att individen ska nå eller närma sig arbete eller studier.

Arbetsättet är främst individinriktat men gruppverksamhet kan erbjudas som komplement.

Arbetet utgår från evidensbaserade metoder. Verksamheten ska därför arbeta enligt metoderna Supported employment (SE) och Individual Placement and Support (IPS). De framgångsfaktorer som lyfts fram i Socialstyrelsens kunskapsöversikt (se avsnitt 4.2.1) bedöms omhändertas av dessa metoder.

SE och IPS har som metoder en tydlig orientering mot arbete och studier.

Övriga metoder som kan användas är Motiverande samtal (MI).

SE ska användas utifrån strategin place then train.

IPS-metoden föregås inte av några bedömningar kring arbetsförmåga. Vilka eventuella anpassningar individen har behov av bygger på erfarenheter och kunskap utifrån att individen testat sig fram på arbetsplatsen.

Metodarbetet inom IPS bygger på 8 principer:

- 1) Lämpligheten baseras på deltagarens vilja att arbeta
- 2) Deltagarens egna preferenser, intressen och val är viktiga och styr processen
- 3) Konsultation och vägledning i ekonomi och försörjning erbjuds till alla
- 4) Vanligt lönearbete är målet
- 5) IPS är en integrerad del i det psykiatriska arbetet (teamarbete)
- 6) Sökandet efter arbete inleds snabbt
- 7) Jobbcoachen bygger relationer med företag och arbetsplatser
- 8) Individuellt anpassat stöd utan tidsbegränsning

Princip 5 är inte fullt ut tillämpningsbar då finsam unga vuxna inte kommer vara en integrerad del av psykiatrins arbete och pga. att inte alla individer inom målgruppen har behov av kontakt med psykiatrin.

Princip 8 är inte möjlig att tillämpa utifrån finsam-lagen. Då deltagaren har behov av stöd utan tidsbegränsning ska det tillgodoses av parterna, i de fall det ryms inom deras ansvarsområde.

2.4 Organisering, finansiering och myndighetssamverkan

Arbetet organiseras i team och utgår från förbundets befintliga verksamhetslokaler i de fyra områdena Centrum, Hisingen, Väster och Nordost. Se nedan bild:



De fyra teamen består i av samordnare, arbetsspecialister och representanter från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Teamen kommer att ha tillgång till stödfunktioner så som psykolog, arbetsterapeut och fysioterapeut.

Nedan kostnadsförslag har tagits fram utifrån förbundets kostnad 2020 för målgruppen:

	Unga Vuxna Team x 4	Finsam Gbg	Parterna	Totalkostnad Finsam Gbg Ca 18 mkr
	Samordnare	25%		
	Arbetsspecialist	350%		
	Stödfunktion	100%		
	Handläggare FK		50%	
	Kontaktperson/ingång AF			
Utvecklingsledare		100%		
Columbus		100%		

Den huvudsakliga finansieringen består av finsam-medel med komplettering från parterna i form av tjänster som tillförs.

Samverkan är extra viktigt kring personer med komplexa livssituationer. Detta ökar individens känsla av sammanhang. Runt dessa personer kan det finnas många aktörer vilket innebär att det kan vara extra svårt att hantera många professionella kontakter om dessa inte samverkar. Risken att hänvisas runt minskar också.

Ur individens perspektiv är det viktigt att det finns långsiktigt hållbara strukturer och att rehabiliteringen mot arbete och studier hålls samman som i en gemensam kedja.

Samverkansavtal tas fram där bland annat finansiering och myndighetssamverkan regleras.

2.4.1 Ägarskap

Insatsägare för finsam unga vuxna är Försäkringskassan.

2.4.2 Områdesindelning/geografisk indelning

Förbundets verksamhet vänder sig till alla göteborgare inom målgruppen. Finsam Göteborg är sedan juli 2019 ett kommuncentralt samordningsförbund men med lokala perspektiv. För att lyckas med detta är samverkan på ett lokalt plan viktigt.

Med lokalt perspektiv avses de fyra områdena Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, vilka också från och med 2021 utgör Göteborgs Stads nya regionindelning.

Inom varje område kommer det att finnas en lokal utvecklingsgrupp som driver frågor utifrån ett lokalt perspektiv. Uppdraget är att upprätthålla en samlad kunskap om lokala förhållanden.

2.5 Styrning och ledning

Insatsägaren ansvarar för att styra och leda verksamheten. Insatsägaren utser ansvarig chef som leder arbetet med styrgruppen via sin ordföranderoll.

Styrgruppen består av representanter från de fyra parterna och Samordningsförbundet. Vid behov kan även andra aktörer ingå.

Utvecklingsledare ansvarar för processledning, kunskapsutveckling, stödja lokala samordnare samt för framtagande av rutiner och riktlinjer. I uppdraget ingår även ekonomi och uppföljning. Utvecklingsledare utses av förbundet.

Lokal samordnare leder och fördelar arbetet i respektive team. Lokala samordnare utses av förbundet.

2.6 Professioner och roller som ingår i teamen

Teamet leds av en samordnare.

Arbetspecialister arbetar utifrån metoderna SE, IPS och MI. Arbetspecialisten blir deltagarens kontaktperson när denne startar i finsam unga vuxna. För att kunna arbeta så metodriktigt som möjligt ska arbetspecialisten inte arbeta med fler än 15–20 deltagare. Syftet är att ge förutsättningar för att kunna lägga ner mycket arbetstid för att hjälpa varje individ till arbete eller studier. Kompetens att arbeta med arbetsgivarkontakter är ett krav.

Varken inom metoden SE eller inom IPS finns någon uttalad ambition om att explicit hjälpa till med andra frågor än arbetsrehabilitering. För att arbeta med *nära stöd* utifrån ett helhetsperspektiv behövs andra funktioner än arbetspecialist, så som arbetsterapeut, psykolog och fysioterapeut. Dessa benämns stödfunktioner.

Stödfunktionernas uppdrag och arbetsuppgifter ska avgränsas mot parternas ansvarsområden. Stödfunktionerna ska inte bedriva behandling eller formulera underlag som kan vara till grund för myndighetsutövning.

Myndighetsutövning sker via samverkan med de ingående myndighetsparterna, som handläggare på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialtjänsten.

Handläggare från Försäkringskassan och kontaktperson från Arbetsförmedlingen representerar myndigheterna i de lokala teamen och blir också en ingång till myndigheterna.

2.7 Deltagarens process och delaktighet

Deltagarens delaktighet ska stå som utgångspunkt då hen är den viktigaste källan till kunskap om sina förutsättningar och behov.

Unga vuxna med komplexa behov är en heterogen grupp med skiftande behov av stöd. En behovskartläggning är därför en förutsättning för att ta fram en gemensam planering med individuellt anpassade insatser och aktiviteter som den unga vuxna behöver för att kunna nå eller närma sig arbete eller studier.

Handlingsplanen/arbetsplanen följs regelbundet upp och revideras vid behov.

Deltagare, teampersonal och remitterande myndigheter ska vara överens om planeringen.

För att kunna hämta och dela information med myndigheter eller stödkontakter krävs att den unge vuxna samtycker till det.

Den unga vuxna får själv bestämma vilket lokalt områdesteam hen vill tillhöra.

2.8 Uppföljning och utvärdering

Systematisk uppföljning är en viktig del i Samordningsförbundets kvalitetsarbete. Uppföljningen leder dels till bättre kunskap om de insatser som förbundet erbjuder, dels till bättre kunskap om deltagarna och deras behov och om de får den hjälp de behöver.

I SUS dokumenteras uppgifter om deltagarens situation före och efter insats vilket gör att det går att följa eventuella effekter.

Indikatorsenkäterna hämtar in uppgifter från deltagarna under och efter insatsens slut.

Den samlade informationen från SUS och indikatorsenkäterna kan användas som underlag i insatsernas kvalitetsarbete.

2.9 Mänskliga rättigheter

Arbetet med unga vuxna ska grundas i mänskliga rättigheter, med fokus på ett innovativt rättighetsbaserat perspektiv. Det innefattar verksamhetens funktioner, processer och metoder.

Arbetet ska utgå från följande principer:

Icke-diskriminering

Ingen får behandlas sämre än någon annan, varken direkt eller indirekt

Jämlikhet/jämställdhet

Arbetet måste inkludera en aktiv strävan att minska eller ta bort ojämlikhet av olika slag och skapa lika rättigheter och möjligheter för alla.

Delaktighet

Arbetet är till för att förbättra människors liv och deras delaktighet i planering, genomförande och utvärdering är därför central. Ju mer en person berörs av ett beslut desto viktigare att hen är fullt delaktig.

Inkludering

All planering, analys och design måste ske utifrån det faktum att människor är olika och har olika önskemål och behov. Därför måste olikheter inkluderas från start.

Transparens

Planering, prioriteringar, beslutsvägar och beslut måste vara transparenta, dvs. de måste vara möjliga för rättighetsbärarna att följa och granska.

Ansvarstagande

Det måste alltid vara tydligt vem som har ansvaret för en process eller en fråga. Om alla har ansvar har ofta ingen ansvaret och det är då människor riskerar att falla mellan stolarna.

2.9.1 Jämställdhetsperspektiv

Att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv innebär bland annat att uppmärksamma hur unga vuxna kvinnors och mäns förutsättningar att nå eller närma sig arbete eller studier ser ut.

Statistik tas fram kontinuerligt och följs upp och analyseras utifrån jämställdhetsperspektivet.

2.9.2 Tillgänglighet

Verksamheten ska beakta och utgå från följande tillgänglighetsperspektiv:

- Fysisk tillgänglighet: förutsättningar att nå den plats som ska besökas
- Psykisk tillgänglighet: skapa en trygg situation kring insatsen för individen
- Informativ tillgänglighet: begriplig och tydlig information
- Kommunikativ tillgänglighet: förtroendeskapande relationer

Arbetet med tillgänglighet ska vara en integrerad del av det ordinarie arbetet.

3 Genomförande

Riktlinjen avser Samordningsförbundets förändringsinriktade arbete för målgruppen och de insatser som specifikt arbetar med unga vuxna med komplexa behov som ska nå eller närma sig arbete eller studier.

Den nya riktlinjen är gällande från och med 1/1 2021. Det finns dock ett antal frågeställningar som påverkar genomförandet och som behöver utredas eller där utredning pågår:

- Det nya samverkansavtalet för insatsen Columbus som i skrivande stund inte är färdigförhandlat
- Principer för resursfördelning – Hur omfördelas resurserna behov
- Legitimationsyrken inom förbundet eller utanför?
- Vilka stödfunktioner ska det finnas tillgång till.

Genomförandet av den nya riktlinjen föreslås därför delas upp i olika faser. En genomförandeplan tas fram av utvecklingsledare unga vuxna som också kommer att hålla ihop utvecklingsarbetet. Verksamhetens process ska beskrivas genom en processkarta vilken ska vara ett levande dokument för verksamhetsutveckling.

Den första fasen i genomförande kan fokusera på de frågor som rör målgrupp, metoder, deltagarens delaktighet och viktiga perspektiv som formar arbetet. Även professioner och roller som ingår i teamen behöver tidigt adresseras.

Den andra fasen genomförs när utredningarna av ovan listade frågeställningarna klarlagts. Det kommer att påverka teamens behov av stödfunktioner.

De insatser som idag arbetar med målgruppen kommer att påverkas olika mycket av den nya riktlinjen. Det kommer att finnas behov av gemensamma utbildningsinsatser för den personal som kommer att arbeta med unga vuxna,

Genomförande ska ske i dialog med befintliga deltagare utifrån ingångna överenskommelser.

Avslutningsvis, förändring är i första hand ett resultat av en process, inte av nya organisationslösningar. Det är därför ett gemensamt arbete för utvecklingsledare, samordnare och medarbetare att tillsammans utveckla förbundets arbete i samverkan för målgruppen.

